Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0821U101890

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-06-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ратушняк Наталія Олегівна

2. Ratushniak Nataliia Olehivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 013

Назва наукової спеціальності: Початкова освіта

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 18-06-2021

Спеціальність за освітою: «Початкова та дошкільна освіта»

Місце роботи здобувача: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, м. Тернопіль, Тернопільський р-н., Тернопільська обл., 46027, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 58.053.007

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, м. Тернопіль, Тернопільський р-н., Тернопільська обл., 46027, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, м. Тернопіль, Тернопільський р-н., Тернопільська обл., 46027, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 14.25

Тема дисертації:

1. "Індивідуалізація інклюзивного навчання учнів початкової школи"

2. "Individualization of inclusive education of primary school students"

Реферат/анотація:

1. Об’єкт дослідження: інклюзивне навчання учнів початкової школи. Предмет дослідження: педагогічні умови індивідуалізації інклюзивного навчання учнів початкової школи. Мета: обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність педагогічних умов індивідуалізації інклюзивного навчання учнів початкової школи. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що: Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови індивідуалізації інклюзивного навчання учнів початкової школи (формування стійкої мотивації до учіння у процесі інтелектуально-особистісного розвитку учня; формування освітньо-розвивального середовища для організації самостійної навчальної діяльності; забезпечення корекційної допомоги учням з особливими потребами у процесі індивідуальної навчально-

пізнавальної діяльності). Змодельовано процес реалізації педагогічних умов індивідуалізації інклюзивного навчання учнів початкової школи, що охоплюють мотиваційний, змістовий і процесуальний компоненти навчальної діяльності. У моделі відображено мету, принципи, завдання та зміст процесу індивідуалізації інклюзивного навчання; форми та методи роботи в умовах інклюзії; критерії і показники для визначення рівнів сформованості самостійної навчально-пізнавальної діяльності (початковий, середній, достатній); У процесі дослідження уточнено основні поняття (індивідуалізація, інклюзія, інклюзивне навчання молодших школярів) у контексті освітнього процесу початкової школи та сформульовано авторське визначення поняття індивідуалізація інклюзивного навчання. Під цим поняттям розуміємо процес реалізації індивідуального підходу, у якому передбачено врахування індивідуальних психофізіологічних особливостей під час організації спільної навчальної роботи звичайних учнів та учнів з особливими освітніми потребами, результатом якої є сформованість їхньої самостійної навчально-пізнавальної діяльності ; Набули подальшого розвитку зміст, методи і форми індивідуалізації навчання учнів з особливими потребами. Експериментальне дослідження проведено у три етапи. На констатувальному етапі експерименту за допомогою діагностичних методів (спостереження, анкетування, інтерв'ювання і т. п.) було визначено початковий рівень сформованості компонентів самостійної навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів з особливими потребами. Формувальний етап полягав в обґрунтуванні ефективних прийомів, форм і методів формування рівнів сформованості компонентів самостійної навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів з особливими потребами інноваційними засобами корекційного навчання. Контрольний етап експерименту – визначення ефективності впливу педагогічних умов і корекційної допомоги на формування компонентів самостійної навчально-пізнавальної діяльності учнів початкової школи з особливими потребами. Здійсненою діагностикою сформованості компонентів самостійної навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів з особливими потребами встановлено: достатній рівень самостійної навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів з особливими потребами сформований у 2 учнів (7,4%), середній – у 12 (44,4%) школярів, початковий – у 13 (48,2%). Причиною цього є слабка реалізація системного підходу до організації інклюзивного навчання в початковій школі; недостатнє врахування індивідуальних освітніх потреб учнів з особливими потребами; фрагментарна підготовка вчителів початкової школи до організації інклюзивного навчання цієї категорії школярів. У програмі індивідуалізації навчання учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі було охоплено компоненти навчальної діяльності (мотиваційно-цільовий, змістовий, діяльнісно-результативний). Для перевірки ефективності експериментального навчання на завершальному етапі експерименту було проведено контрольний зріз за допомогою комплексу методів дослідження (розв'язування пізнавальних завдань, спостереження, бесіди, аналіз продуктів навчальної діяльності), проаналізовано отримані дані та здійснено інтерпретацію його результатів. Аналіз результатів формувального етапу експериментального дослідження засвідчив дієвість педагогічних умов. Про це свідчать позитивні зміни рівнів сформованості компонентів самостійної навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів з особливими потребами в експериментальних групах: кількість учнів ЕГ, які досягли достатнього й середнього рівнів збільшилася на 18,5%, та 19,4%, а в КГ – на 3,6%). Кількість учнів із початковим рівнем в ЕГ зменшилася на -37,9%,а в КГ – 3,6% відповідно. Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці методики реалізації педагогічних умов індивідуалізації інклюзивного навчання учнів початкової школи; програми експериментального навчання, методичних рекомендацій для вчителів початкової школи щодо забезпечення індивідуалізації інклюзивного навчання молодших школярів.

2. Object of research: primary school pupils' inclusive education. Subject of research: pedagogical conditions for individualization of primary school pupils' inclusive education. The purpose of the study: to substantiate and experimentally test the effectiveness of pedagogical conditions for individualization of primary school pupils' inclusive education. The scientific novelty of the obtained results: The pedagogical conditions for individualization of primary school pupils' inclusive education (formation of stable motivation to learn in the process of pupils' intellectual and personal development; formation of educational and developmental environment for independent learning; provision of correctional assistance to pupils with special needs in the process of individual educational

and cognitive activities) are theoretically substantiated and experimentally tested. The realization process of pedagogical conditions for individualization of primary school pupils' inclusive education, covering motivational, semantic and procedural components of educational activity, is modelled. The model reflects the purpose, principles, objectives and content of the inclusive education individualization process; forms and methods of work in the conditions of inclusion; criteria and indicators; formation of knowledge about the independent learning features; ability to understand and adjust one's own learning activity, to determine the levels of independent educational and cognitive activities (initial, average, sufficient). In the course of the research the basic concepts (individualization, inclusion, primary school pupils' inclusive education) in the context of primary school educational process are specified and the author's definition of the inclusive education individualization concept is formulated. Under this concept we understand the process of implementing the individual approach, which takes into account individual psychophysiological features in the organization of common educational work of ordinary pupils and pupils with special educational needs, the result of which is the formation of their independent learning activities. The content, methods and forms of individualization of pupils' with special needs education have been further developed. The experimental study was conducted in three stages. At the ascertaining stage of the experiment with the help of diagnostic methods the initial level of primary school pupils' with special needs independent educational and cognitive activity components formation was determined. The formative stage consisted in substantiation of effective receptions, forms and methods of formation of levels of primary school pupils' with special needs independent educational and cognitive activity components formation by innovative means of correctional training. The control stage of the experiment was to determine the effectiveness of pedagogical conditions and correctional assistance influence on the formation of primary school pupils' with special needs independent educational and cognitive activities components. The performed diagnostics of primary school pupils' with special needs independent educational and cognitive activity components formation established: a sufficient level of primary school pupils' with special needs independent educational and cognitive activity was formed in 2 pupils (7.4%), average — in 12 (44.4%) pupils, initial — in 13 (48.2%). The reason for this is the weak implementation of a systematic approach to the organization of inclusive education in primary school; insufficient consideration of pupils' individual educational needs; fragmentary training of primary school teachers to organize inclusive education for this category of pupils. The program of inclusive education was aimed at forming the following components of independent educational and cognitive activities of pupils with special educational needs: motivational-value, semantic and activity-productive. To test the effectiveness of experimental training at the final stage of the experiment, a control section was performed using a set of research methods (solving cognitive tasks, observation, conversation, analysis of educational products), analysed the data and interpreted its results. Analysis of the results of the formative stage of the experimental study showed the effectiveness of pedagogical conditions. This is evidenced by the positive changes in the levels of independent educational and cognitive activities components formation of primary school children with special needs from experimental groups (EG): the number of EG pupils who reached sufficient and average levels increased by 18.5% and 19.4%, and in control groups (CG) — by 3.6%. The number of pupils with the initial level in EG decreased by −37.9%, and in CG −3.6%, respectively.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чайка Володимир Мирославович

2. Chaika Volodymyr Myroslavovych

Кваліфікація: д.пед.н., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шишенко Валентина Олексіївна

2. Shyshenko Valentyna Oleksiivna

Кваліфікація: к. пед. н., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Будник Олена Богданівна

2. Budnyk Olena Bohdanivna

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жаркова Ірина Іванівна

2. Zharkova Iryna Ivanivna

Кваліфікація: к. пед. н., 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Терещук Григорій Васильович

2. Tereshchuk Hryhorii Vasylovych

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Сорока Ольга Вікторівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Сорока Ольга Вікторівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	
Реєстратор	
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Т.А.